

TRƯỜNG ĐẠI HỌC BÁCH KHOA HÀ NỘI
VIỆN CÔNG NGHỆ THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

TIN HỌC ĐẠI CƯƠNG

Phần 3. Lập trình C

Bài 9. Mảng và xâu ký tự

Nội dung

9.1. Mảng

9.2. Xâu kí tự

9.3. Con trỏ và địa chỉ (optional)

Nội dung

9.1. Mảng

9.1.1. Khái niệm mảng

9.1.2. Khai báo và sử dụng mảng

9.1.3. Các thao tác cơ bản trên mảng

9.1.4. Tìm kiếm trên mảng

9.1.5. Sắp xếp trên mảng

9.1.6. Một số thao tác khác

9.2. Xâu kí tự

9.1.1. Khái niệm mảng

- Tập hợp hữu hạn các phần tử cùng kiểu, lưu trữ kế tiếp nhau trong bộ nhớ.
- Các phần tử trong mảng có cùng tên (là tên mảng) nhưng phân biệt với nhau ở chỉ số cho biết vị trí của nó trong mảng.
- Ví dụ:
  - Bảng điểm của sinh viên
  - Vector
  - Ma trận

9.1.2. Khai báo và sử dụng mảng

- Khai báo mảng (một chiều)

kiểu_dữ_liệu **tên_mảng** [**kích_thước_mảng**] ;

- Trong đó

- **kiểu_dữ_liệu**: kiểu dữ liệu của các phần tử trong mảng
  - **tên_mảng**: tên của mảng
  - **kích_thước_mảng**: số phần tử trong mảng

- Ví dụ

```
int mang_nguyen[10]; // khai báo mảng 10  
phần tử có kiểu dữ liệu int
```

9.1.2. Khai báo và sử dụng mảng

- Cấp phát bộ nhớ
  - Các phần tử trong mảng được cấp phát các ô nhớ kế tiếp nhau trong bộ nhớ
  - **Biến mảng** lưu trữ địa chỉ ô nhớ đầu tiên trong vùng nhớ được cấp phát
- Ngôn ngữ C đánh chỉ số các phần tử trong mảng bắt đầu từ 0
  - Phần tử thứ i trong ***mang_nguyen*** được xác định bởi ***mang_nguyen[i-1]***

9.1.2. Khai báo và sử dụng mảng

- Ví dụ khai báo mảng:

```
char c[12];
```

Khai báo một mảng:

Tên là c, có 12 phần tử,
c[0], c[1], ..., c[11]

Các phần tử thuộc kiểu char

c[0]	-45
c[1]	6
c[2]	0
c[3]	72
c[4]	15
c[5]	-89
c[6]	0
c[7]	62
c[8]	-3
c[9]	1
c[10]	64
c[11]	78

9.1.2. Khai báo và sử dụng mảng

- Mảng một chiều và mảng nhiều chiều
  - Mỗi phần tử của mảng cũng là một mảng
=> mảng nhiều chiều
- Ví dụ
  - `int a[6][5] ;`
mảng a gồm 6 phần tử, mỗi phần tử là mảng gồm 5 số nguyên int
  - `int b[3][4][5] ;`
mảng b gồm 3 phần tử, mỗi phần tử là mảng hai chiều gồm 4 phần tử. Mỗi phần tử mảng hai chiều là mảng gồm 5 số nguyên int. b là mảng 3 chiều

9.1.2. Khai báo và sử dụng mảng

- Khai báo mảng nhiều chiều

kiểu_dữ_liệu tên_mảng [size₁] [size₂] ... [size_k] ;

Trong đó

- size_i là kích thước chiều thứ i của mảng

- Ví dụ

```
int a[10][10];  
float b[4][5][6];
```

9.1.2. Khai báo và sử dụng mảng

- Sử dụng mảng
  - Truy cập vào phần tử thông qua **tên mảng** và **chỉ số** của phần tử trong mảng
tên_mảng [chỉ_số_phần_tử]
  - Chú ý: **chỉ số bắt đầu từ 0**
- Ví dụ
  - int a[4];
  - phần tử đầu tiên (thứ nhất) của mảng: a[0]
  - phần tử cuối cùng (thứ tư) của mảng: a[3]
  - a[i]: là phần tử thứ i+1 của a

9.1.2. Khai báo và sử dụng mảng

- Ví dụ (tiếp)
  - `int b[3][4];`
  - phần tử đầu tiên của mảng: `b[0]` là một mảng một chiều
  - phần tử đầu tiên của mảng `b[0]`: `b[0][0]`
  - `b[i][j]`: là phần tử thứ $j+1$ của `b[i]`, `b[i]` là phần tử thứ $i+1$ của `b`

9.1.3. Các thao tác cơ bản trên mảng

a. Nhập dữ liệu cho mảng

- Khởi tạo giá trị cho mảng ngay khi khai báo
  - **Ví dụ:**
    - `int a[4] = {1, 4, 6, 2};`
    - `float b[] = {40.5, 20.1, 100};`
    - `char c[5] = {'h', 'e', 'l', 'l', 'o'};`
    - `int b[2][3]={ {1, 2, 3}, {4, 5, 6} };`
  - Số lượng giá trị khởi tạo không được lớn hơn số lượng phần tử trong mảng
  - Nếu số lượng này nhỏ hơn, các phần tử còn lại được khởi tạo giá trị 0
  - Nếu để trống kích thước mảng bằng số phần tử khởi tạo.

9.1.3. Các thao tác cơ bản trên mảng

a. Nhập dữ liệu cho mảng

- Nhập dữ liệu từ bàn phím bằng hàm scanf
  - int a[10];
  - Nhập dữ liệu cho a[1]: scanf("%d", &a[1]);
  - Nhập dữ liệu cho toàn bộ phần tử của mảng a
=> Sử dụng vòng lặp for
- Lưu ý
  - Tên mảng là một hằng (hằng con trỏ) do đó không thể thực hiện phép toán với tên mảng như phép gán sau khi đã khai báo

9.1.3. Các thao tác cơ bản trên mảng

```
#include <stdio.h>
#include <conio.h>

#define MONTHS 12

int main()
{
    int rainfall[MONTHS], i;
    for ( i=0; i < MONTHS; i++ )
    {
        printf("Nhập vào phần tử thứ %d:", i+1);
        scanf("%d", &rainfall[i]);
    }
    getch();
    return 0;
}
```

9.1.3. Các thao tác cơ bản trên mảng

a. Nhập dữ liệu cho mảng

- Lưu ý
  - Nếu số phần tử của mảng được nhập từ bàn phím và chỉ biết trước số phần tử tối đa => khai báo mảng với kích thước tối đa và sử dụng biến lưu số phần tử thực sự của mảng.
  - Ví dụ: Khai báo mảng số nguyên a có tối đa 100 phần tử. Nhập từ bàn phím số phần tử trong mảng và giá trị các phần tử đó....

9.1.3. Các thao tác cơ bản trên mảng

```
#include <stdio.h>
#include <conio.h>
void main() {
    int a[100];
    int n, i;
    do {
        printf("\n Cho so phan tu cua mang:");
        scanf("%d", &n);
    } while (n > 100 || n <= 0);
```

9.1.3. Các thao tác cơ bản trên mảng

```
for (i = 0; i < n; i++) {  
    printf("a[%d] = ", i);  
    scanf("%d", &a[i]);  
}  
getch();  
}
```

9.1.3. Các thao tác cơ bản trên mảng

b. Xuất dữ liệu trong mảng

- Dùng hàm **printf()**
- Để hiển thị tất cả các phần tử: dùng vòng **for**
- Ví dụ
  - Hiển thị một phần tử bất kì
  - Hiển thị tất cả các phần tử, mỗi phần tử trên một dòng
  - Hiển thị tất cả các phần tử trên một dòng, cách nhau 2 vị trí
  - Hiển thị từng k phần tử trên một dòng

9.1.3. Các thao tác cơ bản trên mảng

```
#include <stdio.h>
#define <conio.h>
#define MONTHS 12
int main() {
    int rainfall[MONTHS], i;
    for (i = 0; i < MONTHS; i++) {
        printf("Nhập phần tử thứ %d:", i+1);
        scanf("%d", &rainfall[i]);
    }
    printf("Lượng mưa hàng tháng là:\n");
    for (i = 0; i < MONTHS; i++)
        printf("%5d ", rainfall[i]);
    getch();
    return 0;
}
```

9.1.3. Các thao tác cơ bản trên mảng

c. Tìm giá trị lớn nhất, nhỏ nhất

- Tìm giá trị lớn nhất
  - Giả sử phần tử đó là phần tử đầu tiên
  - Lần lượt so sánh với các phần tử còn lại
  - Nếu lớn hơn hoặc bằng => so sánh tiếp
  - Nếu nhỏ hơn => coi phần tử này là phần tử lớn nhất và tiếp tục so sánh
  - Cách làm?
- Tìm giá trị nhỏ nhất: tương tự

9.1.3. Các thao tác cơ bản trên mảng

```
max = rainfall[0];  
  
for (i = 1; i < MONTHS; i++)  
    if (max < rainfall[i])  
        max = rainfall[i];  
  
printf("\n Luong mua nhieu nhat la:  
%d", max);
```

Ví dụ

- Lập trình nhập vào N số, tìm phần tử (chỉ số + giá trị) có giá trị tuyệt đối lớn nhất.

9.1.4. Tìm kiếm trên mảng

- Bài toán
  - Cho mảng dữ liệu a và một giá trị k
  - Tìm các phần tử trong mảng a có giá trị bằng (giống) với k . Nếu có in ra vị trí (chỉ số) các phần tử này. Ngược lại thông báo không tìm thấy
- Cách làm
  - Duyệt toàn bộ các phần tử trong mảng
  - Nếu $a[i]$ bằng (giống) k thì lưu lại chỉ số i
  - Sử dụng một biến để xác định tìm thấy hay không tìm thấy

9.1.4. Tìm kiếm trên mảng

- Phân tích
  - Duyệt toàn bộ các phần tử
    - Vòng lặp for (while, do while)
  - Lưu lại i nếu $a[i]$ bằng (giống) k
    - Sử dụng mảng lưu chỉ số
  - Biến xác định tìm thấy hay không tìm thấy
    - Biến nhận giá trị 0 hoặc 1
    - Biến nhận giá trị 0 hoặc $>=1$ (tìm thấy thì tăng giá trị)

9.1.4. Tìm kiếm trên mảng

```
#include <stdio.h>
#include <conio.h>
void main() {
    int a[100], chi_so[100];
    int n;          // n là số phần tử của mảng
    int i, k;
    int kiem_tra; //đếm số phần tử đã tìm thấy
    printf("Nhập vào số phần tử của mảng:");
    scanf("%d", &n);
    printf("Nhập vào giá trị tìm kiếm");
    scanf("%d", &k);
```

9.1.4. TÌM KIẾM TRÊN MẢNG

//Nhap cac phan tu cho mang a . . . . .

//Phần xử lý tìm kiếm

```
kiem_tra = 0; //vì chưa tìm thấy p.tử nào
```

// Duyệt qua tất cả các phần tử

```
for (i = 0;i<n;i++)
```

```
if (a[i] == k) { //tìm ra a[i] như mong đợi
```

```
chi_so[kiem_tra] = i; //lưu chỉ số
```

kiem tra ++; //ghi nhận đã tìm thêm

}

9.1.4. Tìm kiếm trên mảng

```
if(kiem_tra > 0){  
    printf("Trong mang co %d phan tu co gia tri  
    bang %d", kiem_tra, k);  
    printf("\nChi so cua cac phan tu la:");  
    for(i = 0;i < kiem_tra;i++)  
        printf("%3d", chi_so[i]);  
} else  
    printf("\n Trong mang khong co phan  
    tu nao co gia tri bang %d", k);  
getch();  
}
```

9.1.5. Sắp xếp mảng

- Bài toán
  - Cho mảng a gồm n phần tử. Sắp xếp các phần tử của mảng a theo thứ tự tăng dần/giảm dần

23	78	45	8	32	100
----	----	----	---	----	-----

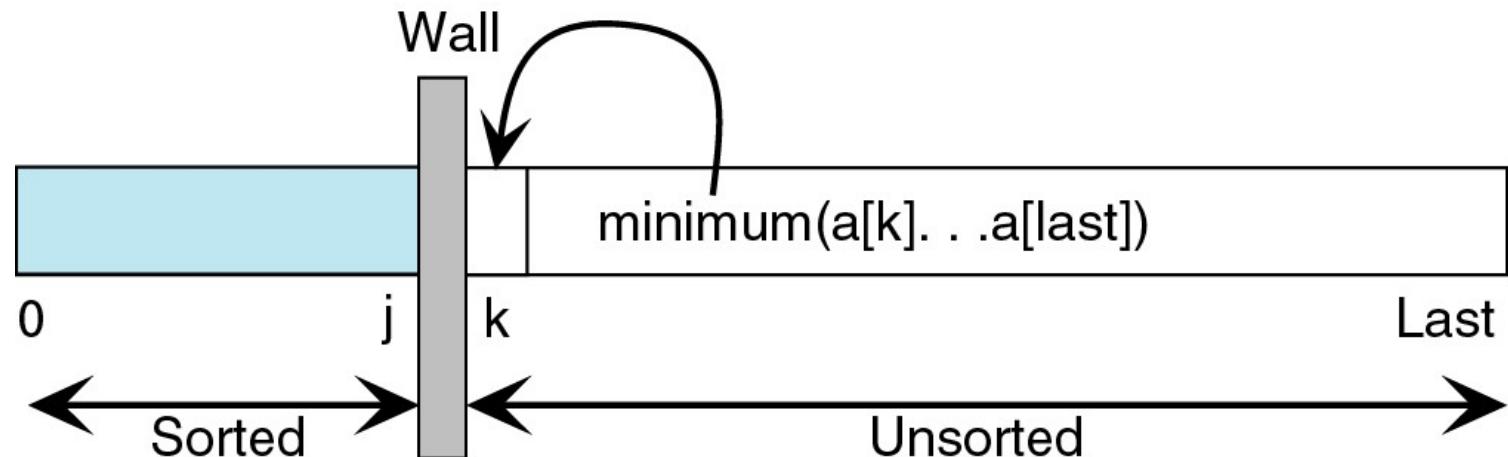
8	23	32	45	78	100
---	----	----	----	----	-----

9.1.5. Sắp xếp mảng

- Giải thuật sắp xếp
  - Sắp xếp thêm dần (insertion sort)
  - **Sắp xếp lựa chọn (selection sort)**
  - **Sắp xếp nổi bọt (bubble sort)**
  - Sắp xếp vun đống (heap sort)
  - Sắp xếp nhanh (quick sort)
  - Sắp xếp trộn (merge sort)
  - ....

9.1.5. Sắp xếp mảng

- Giải thuật sắp xếp lựa chọn
  - Tìm phần tử nhỏ nhất chưa được sắp xếp trong mảng
  - Đổi chỗ nó với phần tử đầu tiên trong phần chưa được sắp

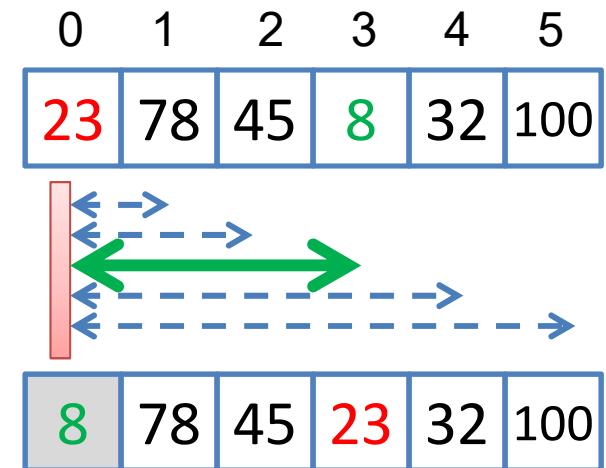

9.1.5. Sắp xếp mảng

- Ý tưởng

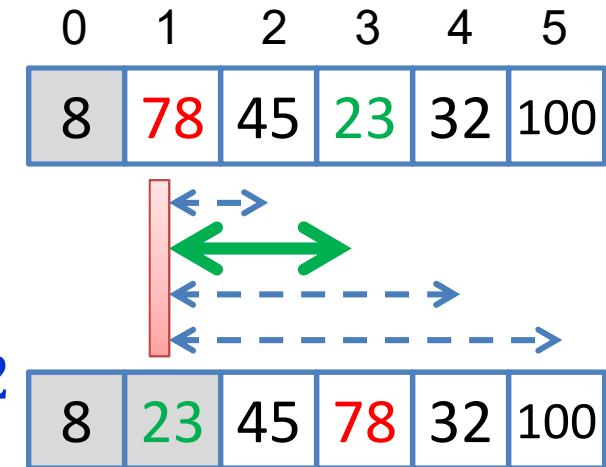
- Lần sắp xếp thứ 1

- So sánh $a[0]$ với các $a[i]$, $i = 1..n-1$
 $a[0] > a[i] \Rightarrow$ đổi chỗ $a[0]$ và $a[i]$
    - Thu được $a[0]$ là phần tử nhỏ nhất

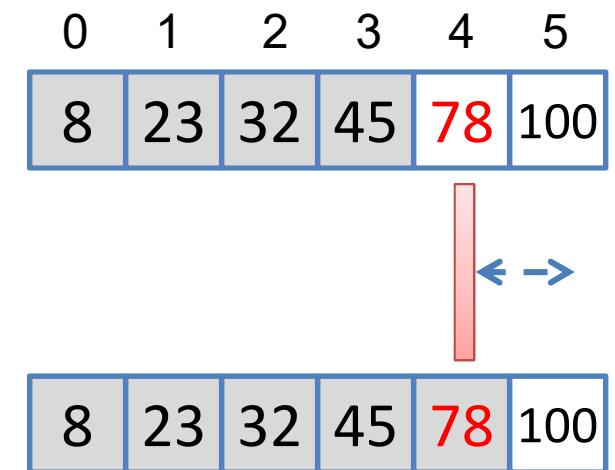
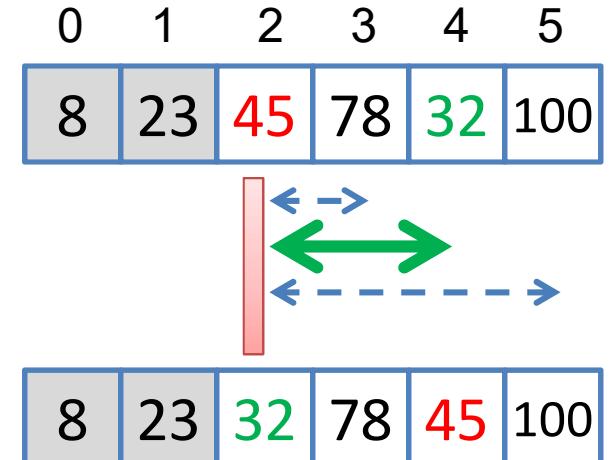
- Lần sắp xếp thứ 2

- So sánh $a[1]$ với các $a[i]$, $i = 2..n-1$
 $a[1] > a[i] \Rightarrow$ đổi chỗ $a[1]$ và $a[i]$
    - Thu được $a[1]$ là phần tử nhỏ thứ 2

9.1.5. Sắp xếp mảng

- Ý tưởng
  - Lần sắp xếp thứ k
    - So sánh $a[k-1]$ với các $a[i]$, $i = k..n-1$
 $a[k-1] > a[i] \Rightarrow$ đổi chỗ $a[k-1]$ và $a[i]$
    - Thu được $a[k-1]$ là phần tử nhỏ thứ k
  - Lần sắp xếp thứ n-1
    - So sánh $a[n-2]$ và $a[n-1]$
 $a[n-2] > a[n-1] \Rightarrow$ đổi chỗ $a[n-2]$ và $a[n-1]$
    - Thu được $a[n-2]$ là phần tử nhỏ thứ n-1
 $\Rightarrow$ còn lại $a[n-1]$ là phần tử nhỏ thứ n (lớn nhất)

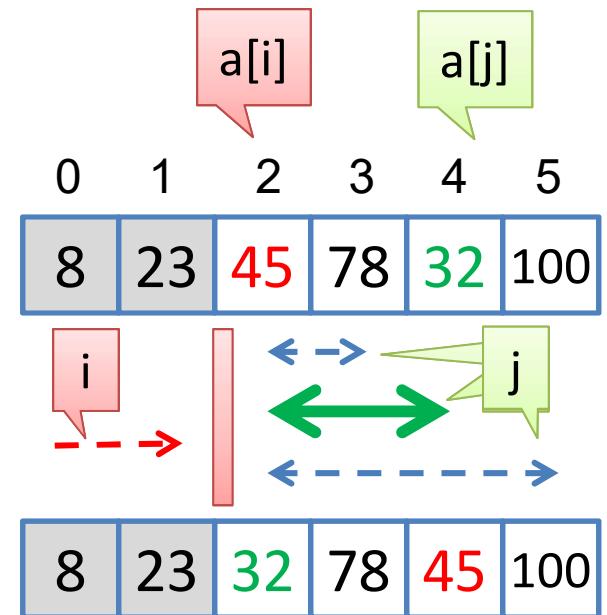
9.1.5. Sắp xếp mảng

- $A = \{ 12, 5, 3, 4 \};$

	Lượt 1	Lượt 2	Lượt 3
12	3	3	3
5	12	4	4
3	5	12	5
4	4	5	12

9.1.5. Sắp xếp mảng

```
//Khai bao cac bien  
int a[100];  
int i, j, tmp;  
//Sap xep  
for (i = 0; i < n-1; i++)  
    for (j = i+1; j < n ; j++)  
        if ( a[i] > a[j] ) {  
            tmp= a[i];  
            a[i]= a[j];  
            a[j] = tmp;  
        }
```


9.1.5. Sắp xếp mảng

- Ví dụ
  - Nhập vào từ bàn phím một mảng số nguyên m trong đó số phần tử cũng được nhập từ bàn phím
  - Hiển thị các phần tử vừa được nhập vào
  - Sắp xếp mảng m theo thứ tự tăng dần trong đó có hiển thi các phần tử trong mỗi lượt sắp xếp.

9.1.5. Sắp xếp mảng

```
#include <stdio.h>
#include <conio.h>
void main() {
    int m[100];
    int n; // n la so phan tu trong mang
    int i, j, k, temp;
    // Nhập giá trị dữ liệu cho mảng m
    printf("Cho biet so phan tu cua mang: ");
    scanf("%d", &n);
```

9.1.5. Sắp xếp mảng

```
// nhập giá trị cho các phần tử
for (i = 0; i < n; i++) {
    printf("\n Nhập giá trị của m[%d]=", i);
    scanf("%d", &m[i]);
}

// Hiển thị mảng vừa nhập vào
printf("Mảng trước khi sắp xếp\n");
for (i = 0; i < n; i++)
    printf("%3d", m[i]);
```

9.1.5. Sắp xếp mảng

```
for (i = 0; i < n-1; i++) {
    for (j = i + 1; j < n; j++)
        if (m[j] < m[i]) {
            temp = m[j];
            m[j] = m[i];
            m[i] = temp;
        }
    printf("\nMang o luot sap xep thu %d",
i+1);
    for (k = 0; k < n; k++)
        printf("%3d", m[k]);
}
getch();
```

9.1.5. Sắp xếp mảng

- Thuật toán sắp xếp nổi bọt
- Xem lại thuật toán ở phần 2

9.1.6. Một số thao tác khác

- Tính tổng, tích các phần tử của mảng
- Đếm các phần tử của mảng thỏa mãn điều kiện
- Thêm phần tử vào mảng
- Xóa phần tử khỏi mảng

Tính tổng, tích các phần tử

```
// Tinh tong  
s = 0;  
for (i = 0; i < n; i++)  
    s += m[i];  
printf("Tong cua cac phan tu: %d\n", s);  
  
// Tinh tich  
p = 1;  
for (i = 0; i < n; i++)  
    p *= m[i];  
printf("Tich cua cac phan tu: %d\n", p);
```

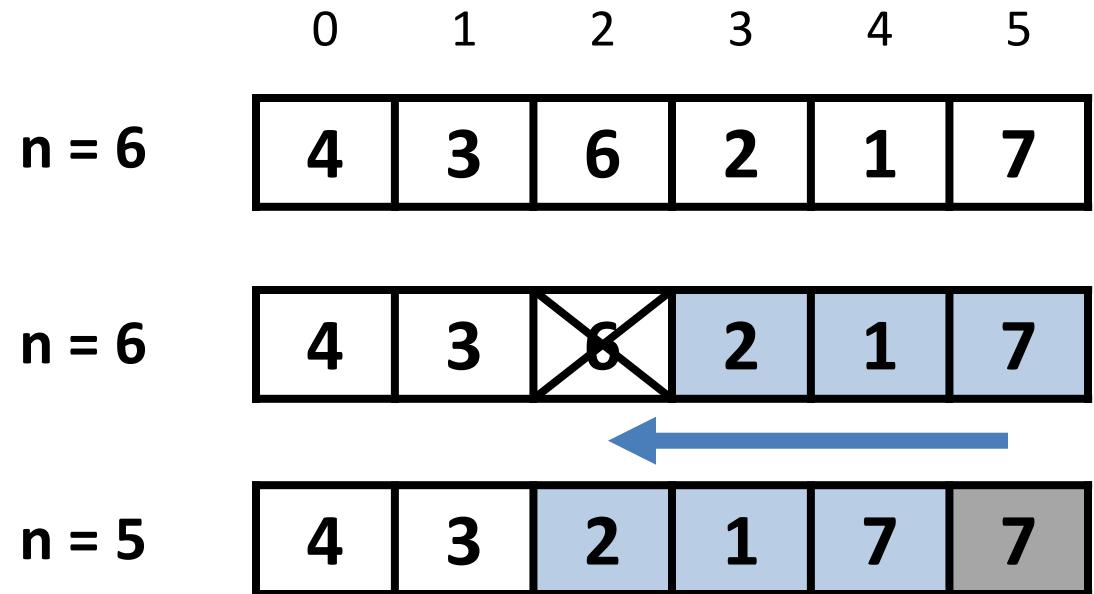
Ví dụ

1. Lập trình nhập vào N số, tính tổng các số chẵn và tổng các số lẻ.
2. Lập trình nhập vào N số, tính trung bình cộng của các số dương.

Đếm các phần tử mảng

```
// Dem cac so le va so chan  
c1 = 0;  
c2 = 0;  
for (i = 0; i < n; i++)  
{  
    if (m[i] % 2 == 1)  
        c1++;  
    else  
        c2++;  
}  
  
printf("So cac phan tu le: %d\n", c1);  
printf("So cac phan tu chan: %d\n", c2);
```

Xóa phần tử khỏi mảng

Giả sử vị trí cần xóa là k

1. Cập nhật lại giá trị các phần tử từ k trở đi $a[i] = a[i+1]$
2. Cập nhật lại số phần tử mảng

Xóa phần tử khỏi mảng

```
// Nhập vị trí mang cần xóa
printf("Nhập vị trí cần xóa: ");
scanf("%d", &k);

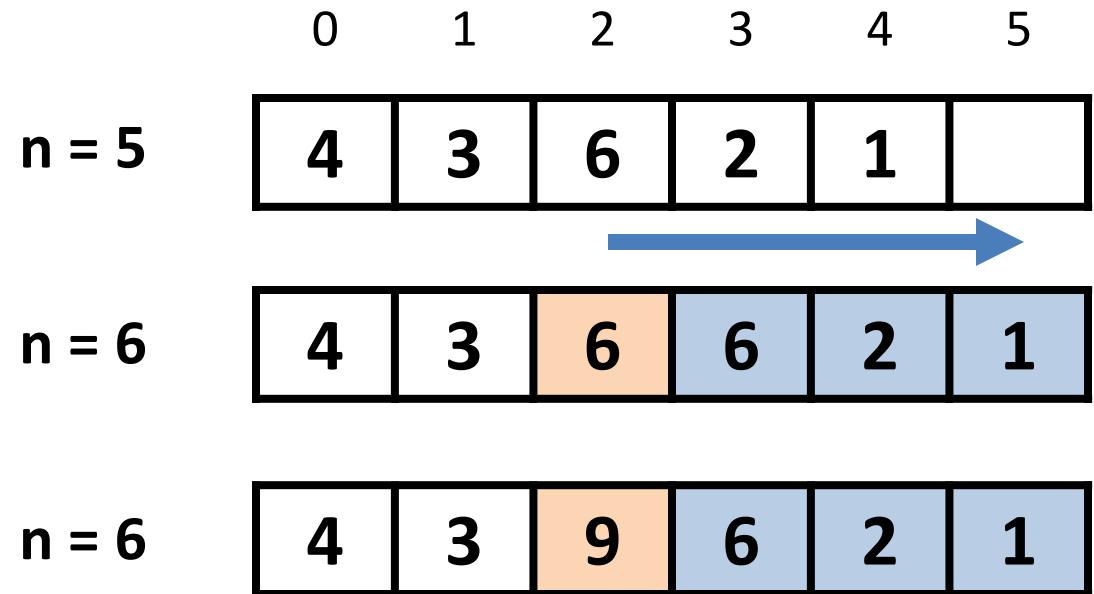
// Xóa phần tử khỏi mang
if (k < n - 1)
    for (i = k; i < n; i++)
        m[i] = m[i+1];
n--;

// In ra nội dung mang sau khi xóa phần tử
printf("Nội dung của mang: \n");
for (i = 0; i < n; i++)
    printf("%5d", m[i]);
```

Ví dụ

- Lập trình nhập vào N số nguyên, xóa tất cả các số chẵn.

Thêm phần tử vào mảng

Chú ý: số phần tử của mảng nhỏ hơn số phần tử tối đa
Giả sử vị trí cần thêm là k

1. Cập nhật lại giá trị các phần tử từ $k + 1$ trở đi $a[i+1] = a[i]$
2. Cập nhật giá trị mới tại vị trí k
3. Cập nhật lại số phần tử mảng

Thêm phần tử vào mảng

```
// Nhập vị trí và giá trị cần chèn vào mảng  
printf("Nhập vị trí cần chèn: "); scanf("%d", &k);  
printf("Nhập giá trị cần chèn: "); scanf("%d", &p);  
  
// Chèn phần tử khỏi mảng  
if (k < n - 1)  
    for (i = n - 1; i >= k; i--)  
        m[i+1] = m[i];  
m[k] = p;  
n++;  
  
// In ra nội dung mảng sau khi xóa phần tử  
printf("Nội dung của mảng: \n");  
for (i = 0; i < n; i++)  
    printf("%5d", m[i]);
```

Bài tập

1. Nhập vào N số thực, kiểm tra xem dãy số có tăng dần hoặc giảm dần không?
2. Nhập vào N số thực từ bàn phím. Tính độ lệch chuẩn của dãy số vừa nhập.
3. Nhập N số nguyên dương từ bàn phím. Lập trình chuyển các số lẻ lên đầu dãy, các số chẵn về cuối dãy.
4. Nhập N số nguyên dương từ bàn phím. Lập trình sắp xếp các số lẻ tăng dần, các số chẵn giảm dần.

Nội dung

9.1. Mảng

9.2. Xâu kí tự

9.2.1. Khái niệm xâu kí tự

9.2.2. Khai báo và sử dụng xâu

9.2.3. Các hàm xử lý kí tự

9.2.4. Các hàm xử lý xâu

9.2.1. Khái niệm xâu kí tự

- Xâu kí tự (string) là một dãy các kí tự viết liên tiếp nhau
  - Độ dài xâu là số kí tự có trong xâu
  - Xâu rỗng là xâu không có kí tự nào
  - Ví dụ: “Tin hoc” là một xâu kí tự gồm 7 kí tự: ‘T’, ‘i’, ‘n’, dấu cách (‘ ’), ‘h’, ‘o’, và ‘c’.
- Lưu trũ: kết thúc xâu bằng kí tự ‘\0’ hay NUL (mã ASCII là 0)

‘T’	‘i’	‘n’	‘ ’	‘h’	‘o’	‘c’	‘\0’
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------

9.2.1. Khái niệm xâu kí tự

- So sánh
  - Xâu kí tự và mảng kí tự ?
    - Tập hợp các kí tự viết liên tiếp nhau
    - Sự khác biệt: xâu kí tự có kí tự kết thúc xâu, mảng kí tự không có kí tự kết thúc xâu
    - Xâu là một mảng ký tự một chiều có ký tự kết thúc là NUL ('\0')
  - Xâu kí tự “A” và kí tự ‘A’?
    - ‘A’ là 1 kí tự
    - “A” là 1 xâu kí tự, ngoài kí tự ‘A’ còn có kí tự ‘\0’ => gồm 2 kí tự

9.2.2. Khai báo và sử dụng xâu

a. Khai báo xâu

- Cú pháp

char tên_xâu [số_kí_tự_tối_đa] ;

- Lưu ý:

- Để lưu trữ một xâu có n kí tự chúng ta cần một mảng có kích thước $n+1$

- Ví dụ

- Để lưu trữ xâu “Tin hoc” chúng ta phải khai báo xâu có số phần tử tối đa ít nhất là 8

char str[8] ;

9.2.2. Khai báo và sử dụng xâu

b. Truy cập vào một phần tử của xâu

- Cú pháp:

tên_xâu [chỉ_số_của_kí_tự]

- Ví dụ

char quequan[10];

quequan = “Ha noi” ;//xâu này có nội dung là “Ha noi”

⇒ quequan[0]   lưu trữ   ‘H’

quequan[1]   ‘a’

quequan[5]   ‘i’

quequan[6]   ‘\0’

9.2.3. Các hàm xử lý kí tự

- Tệp tiêu đề sử dụng: ctype.h
- int **toupper(int ch)**: chuyển kí tự thường thành kí tự hoa
toupper('a') => 'A'
- int **tolower(int ch)**: chuyển kí tự hoa thành kí tự thường
tolower('B') => 'b'

9.2.3. Các hàm xử lý kí tự

- int **isalpha(int ch)**: kiểm tra xem kí tự có phải chữ cái hay không ('a'...'z','A','Z')
- int **isdigit(int ch)**: kiểm tra chữ số ('0','1','..','9')
- int **islower(int ch)**: kiểm tra chữ thường
- int **isupper(int ch)**: kiểm tra chữ hoa
- int **iscntrl(int ch)**: kiểm tra kí tự điều khiển (0-31)
- int **isspace(int ch)**: kiểm tra kí tự dấu cách (mã 32), xuống dòng ('\n' 10), đầu dòng ('\r' 13), tab ngang ('\t' 9), tab dọc ('\v' 11)
- trả về khác 0 nếu đúng, ngược lại trả về 0

Bảng mã ASCII

ASCII Code Chart															
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	A	B	C	D	E	F
0 NUL	SOH	STX	ETX	EOT	ENQ	ACK	BEL	BS	HT	LF	VT	FF	CR	SO	SI
1 DLE	DC1	DC2	DC3	DC4	NAK	SYN	ETB	CAN	EM	SUB	ESC	FS	GS	RS	US
2 !	"	#	\$	%	&	*	(	)	*	+	,	-	.	/	
3 0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	:	;	<	=	>	?
4 @	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
5 P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	[	\	]	^	_
6 .	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o
7 p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z	{		}	-	DEL

9.2.3. Các hàm xử lý kí tự

```
#include <stdio.h>
#include <conio.h>
#include <ctype.h>

void main() {
    char ch;
    printf("Nhập vào một ký tự: ");
    scanf("%c", &ch);
```

9.2.3. Các hàm xử lý kí tự

```
if (isupper(ch)) {  
    printf("Ki tu nay la chu hoa\n");  
    printf("Ki tu chu thuong tuong  
          ung %c\n", tolower(ch));  
} else if(islower(ch)) {  
    printf("Ki tu nay la chu thuong\n");  
    printf("Ki tu chu hoa tuong ung %c\n",  
          toupper(ch));  
}  
getch();  
}
```

9.2.3. Các hàm xử lý xâu kí tự

Vào ra xâu kí tự

- Tệp tiêu đề: stdio.h
- Nhập xâu kí tự
  - `gets (tên_xâu) ;`
  - `scanf ("%s", tên_xâu) ;`
- Hiển thị xâu kí tự
  - `puts (tên_xâu) ;`
  - `printf ("%s", tên_xâu) ;`
- Sự khác nhau giữa gets và scanf?

9.2.4. Các hàm xử lý xâu kí tự

Tập tiêu đề: **string.h**

- **size_t strlen(char* tên_xâu):** trả về độ dài xâu
- **char* strcpy(char* xâu_đích, char* xâu_nguồn):** sao chép xâu
- **int strcmp(char* xâu_thứ_nhất, char* xâu_thứ_hai):** so sánh hai xâu
  - giá trị 0 : hai xâu giống nhau
  - giá trị >0: xâu thứ nhất lớn hơn xâu thứ hai
  - giá trị <0: xâu thứ nhất nhỏ hơn xâu thứ hai
- **char* strcat(char* xâu_đích, char* xâu_nguồn):** ghép nối xâu nguồn vào ngay sau xâu đích

9.2.4. Các hàm xử lý xâu kí tự

Tệp tiêu đề: **stdlib.h**

- **int atoi(char* str)**: chuyển một xâu kí tự thành một số nguyên tương ứng
- **int atol(char*str)**: chuyển thành số long int
- **float atof(char* str)**: chuyển thành số thực
- Không thành công cả 3 hàm: trả về 0

9.2.4. Các hàm xử lý xâu kí tự

```
#include <stdio.h>
#include <conio.h>
#include <string.h>

void main() {
    char str1[10] = "abc";
    char str2[10] = "def";
    printf(" str1: %s",str1);
    printf("\n str2: %s",str2);
    printf("\n strcmp(str1,str2)= %d",
        strcmp(str1,str2));
```

9.2.4. Các hàm xử lý xâu kí tự

```
printf("\n strcpy(str1,str2) = %s",
       strcpy(str1,str2));
printf(" str1: %s",str1);
printf("\n str2: %s",str2);
strcpy(str1,"ab");    // str1 ← "ab"
strcpy(str2,"abc");  // str2 ← "abc"
printf(" str1: %s",str1);
printf("\n str2: %s",str2);
printf("\n strcmp(str1,str2) = %d",
       strcmp(str1,str2));
getch();
}
```

Bài tập

Viết chương trình yêu cầu người sử dụng nhập vào 1 xâu ký tự:

1. Đếm số ký tự chữ hoa, chữ thường và chữ số trong xâu.
2. Đếm số từ có trong câu. Giả sử giữa các từ chỉ có 1 dấu cách.

Ví dụ: người sử dụng nhập vào

“Xin chao cac ban”

Kết quả in ra là: 4 từ

3. Chuyển các chữ cái đầu các từ thành chữ hoa, các chữ cái còn lại thành chữ thường.

Ví dụ: người sử dụng nhập vào

“Xin cHao caC bAn”

Kết quả in ra là:

“Xin Chao Cac Ban”

Bài tập

4. In ra xâu theo chiều ngược lại.

Ví dụ: người sử dụng nhập vào
“Xin chao cac ban”

Chương trình sẽ in ra
“nab cac oahc niX”

5. Xóa các dấu cách dư thừa

Ví dụ: người sử dụng nhập vào
“ Xin chao cac ban ”

Chương trình sẽ in ra
“Xin chao cac ban”

9.3. Con trỏ và địa chỉ

- 9.3.1. Tổng quan về con trỏ
- 9.3.2. Các phép toán làm việc với con trỏ
- 9.3.3. Sử dụng con trỏ làm việc với mảng

9.3.1. Tổng quan về con trỏ

- a. Địa chỉ và giá trị của một biến
  - Bộ nhớ như một dãy các byte nhớ.
  - Các byte nhớ được xác định một cách duy nhất qua một *địa chỉ*.
  - Biến được lưu trong bộ nhớ.
  - Khi khai báo một biến
    - Chương trình dịch sẽ cấp phát cho biến đó một số ô nhớ liên tiếp đủ để chứa nội dung của biến. Ví dụ một biến số nguyên (int) được cấp phát 2 byte.
    - Địa chỉ của một biến chính là địa chỉ của byte đầu tiên trong số đó.

9.3.1. Tổng quan về con trỏ

- a. Địa chỉ và giá trị của một biến (tiếp)
  - Một biến luôn có hai đặc tính:
    - Địa chỉ của biến.
    - Giá trị của biến.
  - Ví dụ:
    - `int i, j;`
    - `i = 3;`
    - `j = i + 1;`

Biến	Địa chỉ	Giá trị
i	FFEC	3
	FFED	0
j	FFEE	4
	FFE ~~F~~	0

9.3.1. Tổng quan về con trỏ

- b. Khái niệm và khai báo con trỏ
  - Con trỏ là một biến mà giá trị của nó là địa chỉ của một vùng nhớ.
  - Khai báo con trỏ:
    - Cú pháp khai báo một con trỏ như sau:
kieu_du_lieu * ten_bien_con_tro;
    - Ví dụ
      - **int i = 3;**
      - **int * p;**
      - **p = &i;**
    - Một con trỏ chỉ có thể trỏ tới một đối tượng cùng kiểu.

Biến	Địa chỉ	Giá trị
i	FFEC	3
p	FFEE	FFEC

9.3.1. Tổng quan về con trỏ

- Toán tử & và *

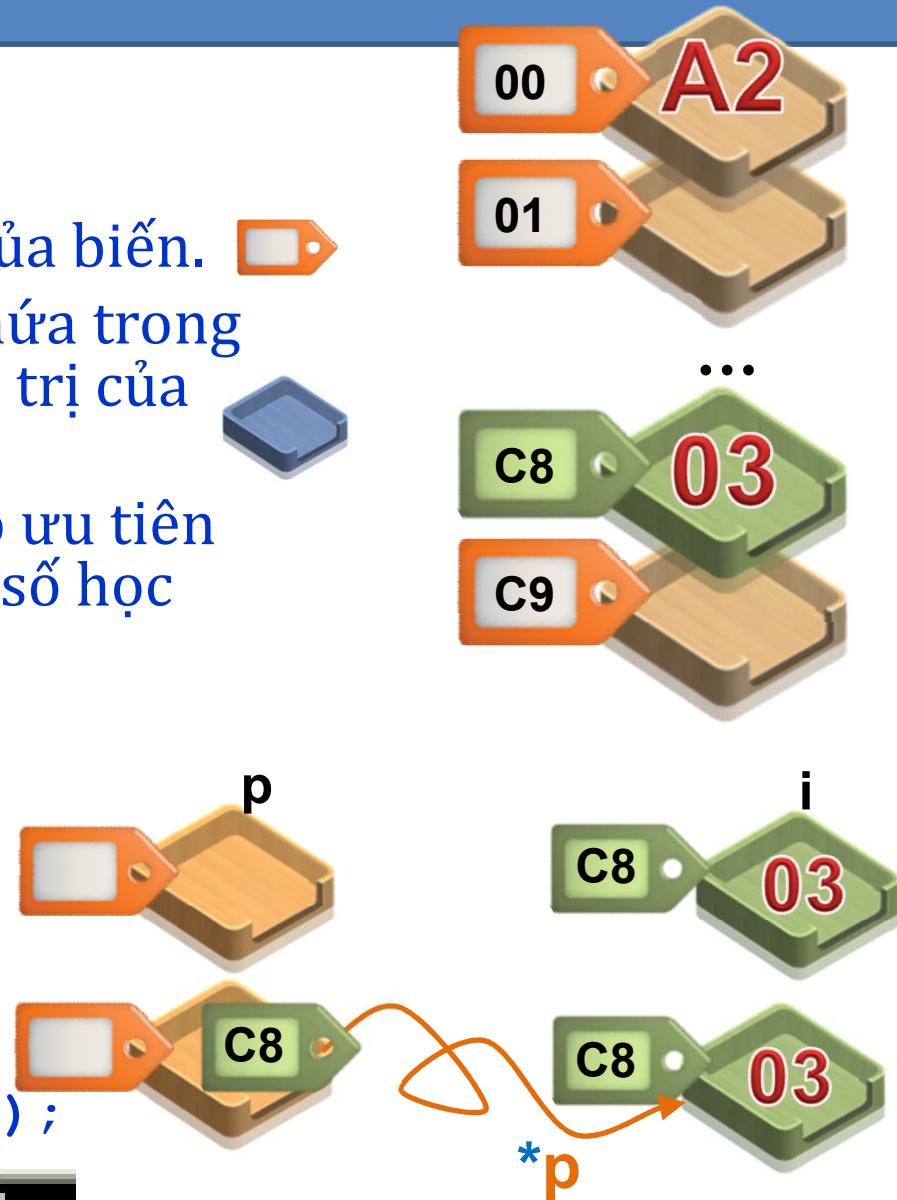
- Toán tử &: Trả về địa chỉ của biến.
- Toán tử *: Trả về giá trị chứa trong vùng nhớ được trỏ bởi giá trị của biến con trỏ.
- Cả hai toán tử * và & có độ ưu tiên cao hơn tất cả các toán tử số học ngoại trừ toán tử đảo dấu.

- Ví dụ:

```
void main()
{
    int i = 3; int *p;

    p = &i;
    printf("*p = %d \n", *p);
    getch();
}
```

$*p = 3$

9.3.1. Tổng quan về con trỏ

- c. Sử dụng biến con trỏ:

- Một biến con trỏ có thể được gán bởi:

- Địa chỉ của một biến khác:

```
ten_bien_con_tro = &ten_bien;
```

- Giá trị của một con trỏ khác (tốt nhất là cùng kiểu):

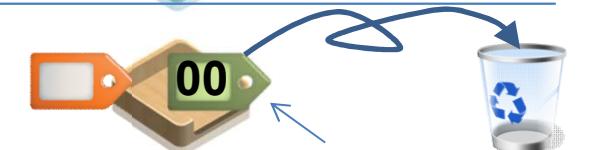
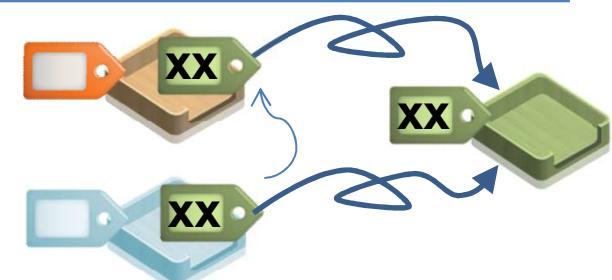
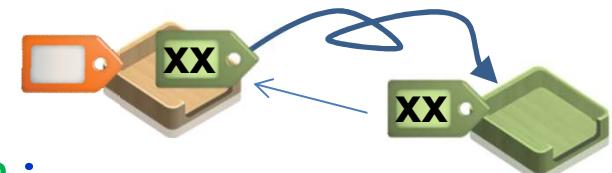
```
ten_bien_con_tro2 =  
ten_bien_con_tro1;
```

- Giá trị NUL (số 0):

```
ten_bien_con_tro = 0;
```

- Gán giá trị cho biến(vùng nhớ) mà biến con trỏ trỏ tới:

- `*ten_bien_con_tro = 10;`

9.3.1. Tổng quan về con trỏ

- **Ví dụ 1:**

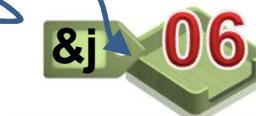
```
int i = 3, j = 6;
```



```
p1 = &i;
```



```
p2 = &j;
```


9.3.1. Tổng quan về con trỏ

- **Ví dụ 1:**

```
main ()
```

```
{
```

```
    int i = 3, j = 6;
```

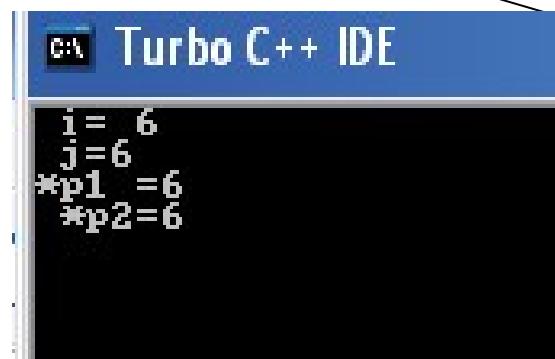
```
    int *p1, *p2;
```

```
    p1 = &i;
```

```
    p2 = &j;
```

```
    *p1 = *p2;
```

```
}
```



```
i=6
j=6
*p1=6
*p2=6
```


biến	địa chỉ	giá trị
i	FFEC	3
j	FFEE	6
p1	FFDA	FFEC
p2	FFDC	FFEE

biến	địa chỉ	giá trị
i	FFEC	6
j	FFEE	6
p1	FFDA	FFEC
p2	FFDC	FFEE

9.3.1. Tổng quan về con trỏ

- Ví dụ 2:

```
main ()
```

```
{
```

```
    int i = 3, j = 6;
```

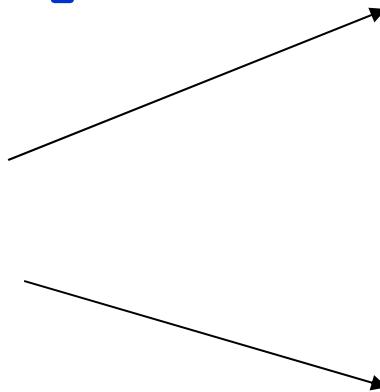
```
    int *p1, *p2;
```

```
    p1 = &i;
```

```
    p2 = &j;
```

```
    p1 = p2;
```

```
}
```


biến	địa chỉ	giá trị
i	FFEC	3
j	FFEE	6
p1	FFDA	FFEC
p2	FFDC	FFEE

biến	địa chỉ	giá trị
i	FFEC	3
j	FFEE	6
p1	FFDA	FFEE
p2	FFDC	FFEE

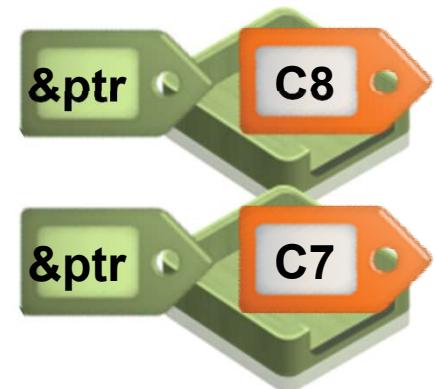
9.3.1. Tổng quan về con trỏ

- d. Con trỏ void
  - **void *ten_bien_con_tro;**
  - Con trỏ đặc biệt, không có kiểu,
  - Có thể nhận giá trị là địa chỉ của một biến thuộc bất kỳ kiểu dữ liệu nào.
  - Ví dụ:
    - **void *p, *q;**
    - **int x = 21;**
    - **float y = 34.34;**
    - **p = &x; q = &y;**

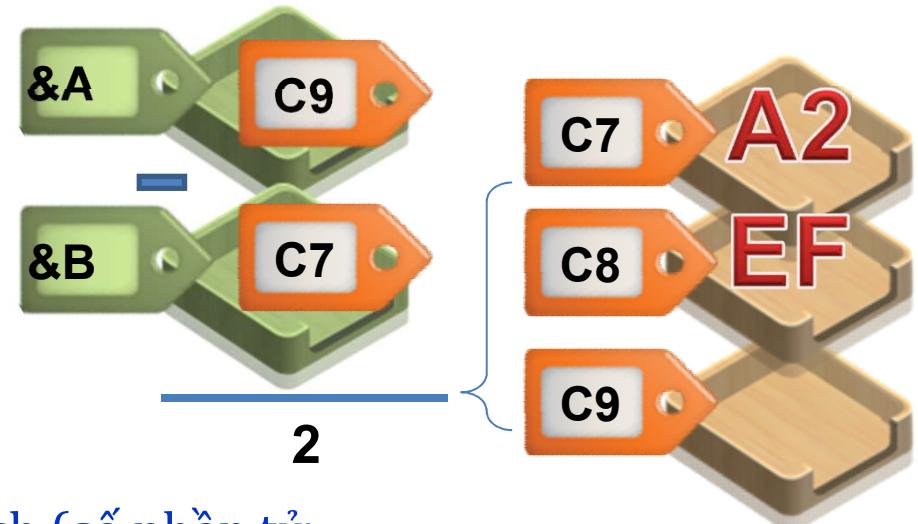
9.3.2. Các phép toán làm việc với con trỏ

- Cộng/trừ con trỏ với một số nguyên (`int`, `long`) → Kết quả là một con trỏ cùng kiểu
  - `ptr--`; //ptr trỏ đến vị trí của phần tử đứng trước nó.
  - Ví dụ: (p2 trỏ đến số nguyên nằm ngay sau x trong bộ nhớ)

```
int x, *p1, *p2;  
p1= &x;  
p2= p1+1;
```


- Trừ hai con trỏ cho nhau
  - Kết quả là một số nguyên
  - Kết quả này nói lên khoảng cách (số phần tử thuộc kiểu dữ liệu của con trỏ) ở giữa hai con trỏ.
- Các phép toán: nhân, chia, lấy số dư trên con trỏ là không hợp lệ.

9.3.3. Sử dụng con trỏ làm việc với mảng

- Khi khai báo:

```
int a[10];
```

⇒ a là **hàng con trỏ**, trỏ vào địa chỉ &a[0]

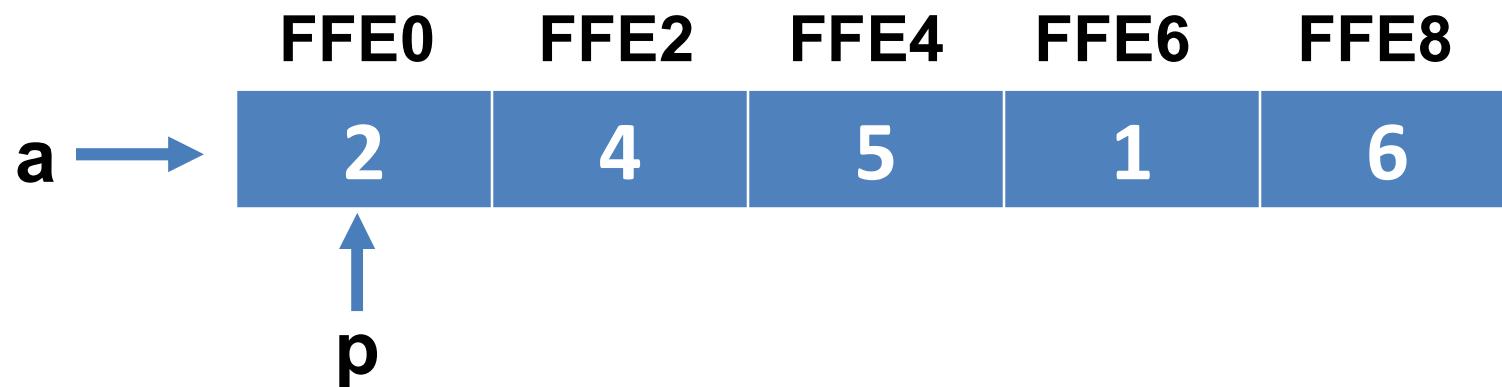
- Khai báo con trỏ

```
int *p;
```

```
p = a;
```

⇒ p là **biến con trỏ**, p và a có cùng giá trị

Khi đó p = a = &a[0] và *p = a[0]

9.3.3. Sử dụng con trỏ làm việc với mảng

- Khi thay đổi giá trị của p

p++;

⇒ p trỏ tới phần tử tiếp theo trong mảng

Khi đó $p = \&a[1]$ và $*p = a[1]$

